

*Mediaminister Lieten laat werkomstandigheden journalisten onderzoeken
Nieuw onderzoek Arteveldehogeschool naar burn-out bij journalisten
Nieuwe editie Vlaams-Nederlandse Journalistenuitwisseling
Mediadivergentie, multimedijournalistiek?
En reportagemaker Luc Cuyvers bericht uit Japan*

BELGIE-BELGIQUE

PB - PP

1099 Brussel X

B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 136 - 28 mei 2010 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ

Eerlijke journalistiek	3
------------------------	---

ACTUEEL

Lieten onderzoekt arbeidsomstandigheden journalisten	4
Opiniepeilingen vergen correctere berichtgeving	5
Nieuws onderzoek naar burn-out bij Vlaamse journalisten	6-7-8
Behoorlijke werkvoorwaarden tegen burn-out	9
Vakbondsrechten en persvrijheid hangen samen	11
Documentairemaker Luc Cuyvers bericht uit Japan	12-13

SERVICE

Vlaams-Nederlandse Journalistenuitwisseling 2010	10
Opleiding Internationale Researchjournalistiek	15
Algemene ledenvergadering JAM op 5 juni	19
EU-persprijs voor diversiteit	20

DAMESDUBBEL

16-17-18

ONDER EMBARGO

19

Elf Vlaamse en Franstalige persfotografen stellen van 10 juni tot 12 september het project Facing Brussels voor in het Brusselse Belvue Museum (naast het koninklijk paleis). Facing Brussels is een fotografische verkenning van de vele werelden die samen de waanzinnige diversiteit van Brussel vormen. In beeld komen de toeristen, de pendelaars, de eurocraten, de daklozen, de migranten en de autochtonen. Het beeld op de cover is van Jan Locus, een van de deelnemende fotografen. Voor de foto op deze pagina tekende Eric De Mildt. De teksten van het project zijn verzorgd door journaliste Catherine Vuylsteke. Naar aanleiding van de expositie verschijnt ook een gelijknamig boek.

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

EERLIJKE JOURNALISTIEK

Verkiezingen zijn ook voor de media een spannende, maar tegelijk veeleisende en gevaarlijke periode. Want hier duikt onze collectieve plicht op om alle burgers zo goed mogelijk te informeren voor ze hun stem uitbrengen. Een goed geïnformeerde kiezer is de beste garantie voor een goed draaiende democratie. Daarom een oproep om de verkiezingen en de daaraan voorafgaande campagne ook in de media zo sereen mogelijk te laten verlopen. Laat zoveel mogelijk meningen, standpunten, opinies en partijen aan bod komen. En dat we ons niet te veel laten meeslepen door de hype van de dag, de zoveelste getwitterde onzin of pseudo-onderzoeken die niets waard zijn. De pers moeten buiten en boven partijen staan, een evenwichtige spreiding zoeken, feiten en duiding goed van mekaar onderscheiden.

Het recente boek van collega Ivan De Vadder over eerlijke politiek staat vol behartenswaardige voorstellen. Journalisten die aan politici vragen om eerlijk te zijn: ik hoor uiteraard onmiddellijk ook het omgekeerde. Na een pleidooi voor eerlijke politiek, nu een pleidooi voor eerlijke journalistiek! Daar moeten we dan wel geen nieuw boek over schrijven, het is allemaal al eerder in het lang en in het breed uit de doeken gedaan door zovele collega's, wetenschappers en opiniemakers.

Eerlijke journalistiek veronderstelt gewoonweg het eerbiedigen van de basisregels: woord en wederwoord, diverse bronnen checken, feiten controleren, privacy respecteren enzovoort. Iedereen kent die principes uit het hoofd. Helaas merken we dat ze steeds meer worden vergeten en naar de achtergrond geschoven. Niet noodzakelijk door journalisten zelf, maar door de strategen en de marketeers in de mediabedrijven. Vele goedmenende journalisten lopen gefrustreerd rond omdat ze nauwelijks nog hun eigen interessante verhalen kwijt kunnen. Omdat ze niet in het format passen, niet commercieel genoeg zijn, niet passen in de *look and feel*, kortom de verkeerde lifestyle hebben.

Het is voor journalisten tegenwoordig gemakkelijker een kookboek te publiceren dan een diepgravende analyse. Als we terugkeren naar eerlijke journalistiek, dan stijgen we misschien weer wat op de vertrouwensbarometer van de burger, onze lezer, kijker of luisteraar, onze klant.

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ

MINISTER LIETEN LAAT ARBEIDSSOMSTANDIGHEDEN MEDIASECTOR ONDERZOEKEN

Luc Vanheerentals

Na de dure beloften van Vlaams minister-president Kris Peeters (CD&V) tijdens de Staten-Generaal van Media nu een goed jaar geleden, bleef het lange tijd stil over beleidsmaatregelen voor de mediasector. Toch zit er van alles in de Vlaamse pijplijn.

Het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota van Media-minister Ingrid Lieten (sp.a) bevestigden dat er werk zou worden gemaakt van een sociaal mediabeleid, maar ook dat leverde nog niets concreets op. De stilte is evenwel slechts schijn. Lieten besliste inmiddels een studie te laten uitvoeren naar de werkomstandigheden in het journalistieke werkveld en in de audiovisuele productiesector. De resultaten worden in het najaar verwacht en zullen worden voorgelegd aan een stuurgroep met onder meer vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers. Van hen worden dan beleidsaanbevelingen verwacht. Dat onderzoek, samen met een tweede studie over journalistieke opleidingsinitiatieven, zal tevens als basis dienen voor de komende discussie over de steun aan de geschreven pers in de toekomst.

Tijdens de Staten-Generaal van 19 maart 2009 pleitte minister-president Peeters voor rondetafelgesprekken over het wettelijk beroepsstatuut van de journalist, de verruiming van het statuut van de kunstenaar naar zelfstandige beroepsjournalisten, het statuut van persfotografen, en auteursrechten. Hij riep tevens op na te denken over de koppeling van de perssteun aan de kwaliteit en onafhankelijkheid van redacties. Het Vlaamse regeerakkoord haakte daar op in. En in haar eigen beleidsnota bevestigde Mediaminister Lieten dat "het beleid om kwaliteitsjournalistiek te bevorderen oog moet en zal hebben voor de arbeidsvoorwaarden en de sociaaleconomische positie van journalisten en fotografen."

De Vlaamse overheidssteun aan de geschreven pers moet volgens de beleidsnota worden gekoppeld "aan voorwaarden die de pluriformiteit versterken, de kwaliteit en redactionele onafhankelijkheid verhogen". En ook voor de Vlaamse overheidscommunicatie "moet worden nagegaan in hoeverre hieraan voorwaarden gekoppeld kunnen worden betreffende de kwaliteit en pluriformiteit van de pers".

"Om de toekomstige stuurgroep kans op slagen te geven is het wegens de tegenover mekaar staande standpunten noodzakelijk dat er objectieve gegevens voorhanden zijn", aldus het kabinet Media. "De minister wil via deze studie de stuurgroep vooral objectieve onderzoeksresultaten aanreiken waardoor op korte termijn beleidsaanbevelingen kunnen ge-

formuleerd worden."

Aan de onderzoekers wordt met name gevraagd de knelpunten op het vlak van arbeidsomstandigheden op te lijsten en de invloed van de economische crisis erop na te gaan. Mogelijke knelpunten zijn de grote werkdruk op de redacties, de verregaande flexibilisering, de sociale dumping van oudere werknemers, de schijnzelfstandigheid bij freelancers, het inboeten van redactionele onafhankelijkheid, de lage tarieven voor persfotografie... De onderzoekers moeten daarbij ook nagaan in welke mate de situatie in de mediabedrijven tegemoetkomt aan de federale wet van 4 augustus 1996 met betrekking tot het welzijn op het werk. Andere onderzoeken, zoals dat van de Gentse Arteveldehogeschool over burn-out bij journalisten, zullen eveneens in rekening worden gebracht.

Overheidscommunicatie

De komende maanden wordt ook het debat gevoerd over een nieuw protocol met de geschreven pers over overheidssteun. Het huidige protocol, dat goed is voor een jaarlijkse steun van 1 miljoen euro, loopt eind dit jaar af. In dat protocol was geld voorzien voor gemeenschappelijke opleidingsprojecten en initiatieven die een "pluriforme redactionele output bevorderen, inzonderheid wat betreft een kwaliteitsvolle buitenlandberichterijving".

De komende weken wordt geëvalueerd of die doelstellingen zijn gehaald. De twee uitbestede onderzoeken zullen die evaluatie stofferen. "Zo worden de journalistieke opleidingen geïnventariseerd om na te gaan of ze beantwoorden aan de opleidingsbehoeften

van redacties en uitgevers", aldus het kabinet-Lieten.

Het Vlaamse protocol slaat alleen op de rechtstreekse steun van de geschreven pers. Daarnaast is er het veel groter bedrag van 9,2 miljoen euro (cijfer uit 2008) dat via Vlaamse overheidscommunicatie naar de mediabedrijven vloeit. Lieten liet al enkele keren verstaan dat ze ook die steun aan voorwaarden wil gaan koppelen. "Dat is echter een zaak van de hele Vlaamse regering, en inzonderheid van minister-president Kris Peeters", aldus nog het kabinet-Lieten.

Mediaminister Lieten, hier op bezoek bij het persagentschap Belga op 10 mei jl. (Foto BelgaPictures)

'CORRECT BERICHTEN OVER OPINIEPEILINGEN'

Luc Vanheerentals

Media berichten meer dan eens te slordig over de resultaten van opiniepeilingen. Soms hoort die berichtgeving zelfs veeleer in de horoscooprubriek thuis.

Dat zegt KUL-sociologe Nathalie Sonck in haar pas verschenen doctoraatswerk. De boodschap is in deze electorale tijden meer dan actueel.

Sonck: "Een correcte berichtgeving is nochtans nodig, ook al omdat ze de opinie van lezers wel degelijk kan beïnvloeden, hoe beperkt dat ook is." De sociologe vond vooral een meetbaar effect op de perceptie van hoe er in de samenleving over bepaalde items wordt gedacht, collectieve opinies zeg maar. Minder invloed is er op de persoonlijke opinievorming. Wel stelde Sonck vast dat Vlaamse kranten almaar meer berichten over peilingresultaten. In 2000 telde ze circa 200 artikels, in 2006 was dat aantal opgelopen tot 1.500.

"Primordiaal is natuurlijk dat de enquêtes accuraat uitgevoerd worden", aldus Sonck. "Als mediabedrijven zelf de opdracht geven, moeten ze de nodige kwaliteitsgaranties eisen. Belangrijk blijft dat de gehanteerde methode het resultaat zo weinig mogelijk beïnvloedt. Wie zich bijvoorbeeld beperkt tot een onlinebevraging, bereikt slechts degenen die beschikken over een internetverbinding en die ook vaak gebruiken. Het meest aangewezen is een willekeurig en tegelijk representatief samengestelde groep face-to-face te ondervragen, maar dat kost veel geld en duurt ook lang. Terwijl media met hun onderzoeken natuurlijk vaak kort op de bal willen spelen."

Journalisten moeten vervolgens de waarde van het resultaat correct duiden. "Er gelden wereldwijde standaarden voor de beoordeling van de resultaten van opiniepeilingen. Die worden best opgenomen in de basisvorming van journalisten, met regelmatige updates via workshops. En waarom stelt men op elke redactie niet iemand aan die echte expertise heeft in de beoordeling van opiniepeilingen?"

Sonck pleit ervoor om in de berichtgeving over opiniepeilingen zeker aandacht te besteden aan de gehanteerde onderzoeksmethode en aan het aantal mensen dat werd ondervraagd. Ook belangrijk is te weten wie de opdrachtgever is, zodat kan worden nagegaan of er geen belangengroep achter zit. De vermelding van de foutenmarge is alleen relevant als het om een willekeurig gekozen representatieve steekproef gaat en niet om een onlinebevraging.

Nathalie Sonck: "Lezers blijken details over de foutenmarge vaak verkeerd te interpreteren. Daarom kun je je afvragen of men de verantwoordelijkheid voor de interpretatie van de basisgegevens moet leggen bij het publiek of dat de media niet zelf een waardeoordeel moeten geven op basis van hun expertise. Ik meen dat het op zijn minst om een gedeelde verantwoordelijkheid gaat."

JOURNALISTEN KUNNEN IN BELGIE RUIM HUN GEDACHT ZEGGEN. MAAR ZIJ NIET ALLEEN...

Journalisten genieten in België een grote vrijheid en bescherming. Toch is de persvrijheid niet onbeperkt, en ook dat is maar normaal. Journalisten moeten zich rekenschap geven van de privacy van particulieren, van het recht op goede naam van personen en bedrijven, van de aanspraak die anderen maken op correcte verslaggeving en eerlijke journalistiek.

In de praktijk valt een steeds grotere mondigheid van het publiek te noteren tegenover de nieuwsmedia. Minder dan vroeger wordt zomaar aanvaard wat journalisten publiceren. De veroordeling van een belangrijke krant tot € 500.000 schadevergoeding voor onthullingen over wielerdoping is bij velen ingeslagen als een bom. Maar ook in andere, minder opzichtige dossiers zijn intussen veroordelingen uitgesproken die de traditionele morele schadevergoeding van € 1 ver overstijgen. Het gaat daarbij om gevallen van smaad of laster, inbreuken op het portretrecht, schendingen van de privacy...

Al tien jaar organiseert de VVJ/AVBB voor haar leden een interessante groepsverzekering die aangesloten journalisten vrijwaart voor zowel gerechtskosten als schadevergoedingen die hun te beurt kunnen vallen. Sinds drie jaar wordt deze verzekering aangeboden door AIG via tussenpersoon AON. Voor een uitzonderlijk lage jaarpremie van € 109,25 geniet de verzekerde journalist van een royale dekking van zijn beroepsaansprakelijkheid. Dat de premie zo laag ligt, heeft te maken met zowel het groepskarakter van de verzekering als met de garantie die de VVJ/AVBB kan bieden dat haar leden zich houden aan de deontologische beroepsregels eigen aan de stiel.

Het nut van de verzekering wordt overigens door de feiten aangetoond: 7 procent van de verzekerden heeft al een effectieve schadeclaim ontvangen. Vooral voor de dekking van verdedigingskosten doen journalisten een beroep op de polis: aan deze kosten gaat tot nog toe bijna de helft van het totale premiebedrag op.

Meer informatie over de groepsverzekering
Rechtsbijstand-Beroepsaansprakelijkheid van AIG-AON / VVJ-AVBB ?
Wens je in te tekenen ?

Surf naar www.journalist.be / Oeps, foutje...
Of contacteer Damien De Meester bij
AON: Damien_de_Meester@aon.be – tel. 02/730.99.66
post Potvlietlaan 2A, 2600 Berchem

Burn-out bij journalisten in Vlaanderen**DE SLACHTOFFERS VAN DE NIEUWSFABRIEK**

Marleen Teugels & Conny Vercaigne
Arteveldehogeschool

Naast individuele stressgevoeligheid lijken vooral verschuivingen binnen het beroep mee te spelen bij de ontwikkeling van burn-out bij journalisten, omdat ze botsen met de beroepsethiek. Dat blijkt uit het kwalitatief onderzoek dat onderzoekers van de Arteveldehogeschool deden bij journalisten met burn-out. De verschuivingen in het beroep zijn het gevolg van de toenemende digitalisering van de nieuwsstromen, de groeiende commercialisering en de stijgende concurrentie.

Een kwalitatief onderzoek drong zich op toen uit eerder kwantitatief onderzoek (zie *De Journalist* van 26.02.2009) bleek dat ruim 10 procent van de beroepsjournalisten (N = 720) een niveau heeft van burn-out dat overeenstemt met het niveau van mensen die met burn-out zijn opgenomen in het ziekenhuis (tegenover gemiddeld 4 procent bij de werkende populatie). Ruim 20 procent loopt een verhoogd risico op burn-out (tegenover gemiddeld 16 procent). Daarnaast zijn journalisten ook veel meer bevlogen dan gemiddeld.

Vanwaar dit hoge risico op burn-out? Hoe beleven journalisten burn-out? En hoe het risico op burn-out indijken? Onderzoekers van de Arteveldehogeschool namen in de zomer van vorig jaar twintig diepte-interviews af van beroepsjournalisten met burn-out. Hierbij werd een optimale diversiteit nagestreefd op het vlak van profiel (geslacht, leeftijd, functie, statuut, media). Uit de analyse van de resultaten blijkt dat zowel persoonlijkheidskenmerken als werkkenmerken met burn-out in verband staan. De analyse geldt voor vaste mensen en freelancers, al lijken freelancers er over de hele lijn slechter aan toe te zijn. De onderzoekers legden hun analyse tevens voor aan een focusgroep van journalisten met en zonder burn-out, met het doel de groep te laten reflecteren over mogelijke oplossingen.

De journalisten met burn-out die aan de diepte-interviews hebben deelgenomen, vinden van zichzelf dat ze zorgelijk, onzeker en perfectionistisch zijn (perfectionisme is geen persoonlijkheidskenmerk, maar een symptoom van angst). Ze lijken te twijfelen aan zichzelf, problemen niet actief aan te pakken en niet open te staan voor verandering (*hardiness*). Volgens de huidige wetenschappelijke consensus verwijzen de geformuleerde persoonlijkheidskenmerken naar een stressgevoelige persoonlijkheid. De ondervraagde journalisten suggereren geregeld zelf verbanden tussen hun burn-out en persoonlijkheidskenmerken als perfectionisme, angst, onzekerheid:

"Ja. Euh, 'goed' is de voorwaarde om te mogen zijn. Niet goed, dan besta je niet. Zie je wel, zo streng ben

ik eigenlijk op 'goed' hè. En ik heb dat altijd gekund. Tot je niet meer kunt hè. Zo simpel is het hè."

"Ik ben nogal een zorgelijk mens eigenlijk, moet ik zeggen. (...) Dus ik zie nogal vaak wat er fout kan gaan, lang voordat er iets is. (...)"

"(...) Maar ik ben nogal onzeker van aard ook. Ik heb niet zoveel zelfvertrouwen in..."

Daarnaast ervaren de ondervraagde journalisten een conflict met hun werkomgeving in zes domeinen: werkdruk, controle, beloning, teamspirit, fair play en waarden. De *mismatch* in deze zes domeinen vergroot volgens burn-out experts het risico op burn-out (zie schema). Hierbij lijkt bij de ondervraagde journalisten het domein van de 'waarden' in conflict te komen met de vijf andere domeinen. Journalisten willen heel graag hun job goed doen, maar door verschuivingen binnen het journalistieke beroep komt die missie in gevaar. In het kwantitatieve onderzoek was "de job niet te kunnen doen zoals men dat zou willen" reeds significant gerelateerd aan burn-out, naast conflicten op het werk over de jobinhoud, avondwerk, jobonzekerheid en in de eerste plaats 'werkdruk'. De clash op het vlak van waarden lijkt als cruciaal element verband te houden met burn-out.

'Nieuwe' journalistiek botst met beroepsethiek

De ondervraagde journalisten liggen duidelijk wakker van een aantal evoluties in de pers. Die verschuivingen binnen het vak brengen ze uitdrukkelijk in verband met hun werkbeleving en het ontstaan van burn-out. Het gaat hier om de *copy paste* van informatie uit het werk van collega's, de dominantie van top-down in te vullen formats, het brengen van oppervlakkige *light* journalistiek die als eenheidsworst sterk gelijkend is in de verschillende media. Door het verplicht invullen van formats gaan journalisten minder zelf op zoek naar nieuws. Nieuws moet ook vlot verteerbaar zijn, inspelend op wat de lezer wil: *keep it simple*. De kwaliteit van de berichtgeving daalt. Respondenten storen zich aan

Op basis van de wetenschappelijke literatuur hebben wetenschappers een theoretisch kader ontwikkeld dat bruikbaar is voor de analyse van burn-out. Christina Maslach en Michael Leiter (1997) trokken na met welke aspecten uit de werkomgeving burn-out samengaat en hebben die gegroepeerd in zes grote domeinen. Het risico op burn-out neemt toe wanneer er een conflict bestaat tussen de mens en zes domeinen uit zijn werkomgeving: werkdruk, controle, beloning, teamspirit, fair play en waarden (Maslach, Schaufeli, Leiter, 2001).

het opschonen van informatie, aan sensatie en aan de toenemende zucht naar de waan van de dag:

“Ja. Ja. Het is altijd light... lighter and lighter en het snel verteerbare dat erin moet komen. En als ze de keuze hebben tussen een artikel waar iets aan het licht komt of dat niet zo leuk is voor de betrokken partijen, dat ze dat dan aan de kant gaan schuiven, en dat ze liever een bijna publireportage maken.”

“Het nieuws wordt bepaald door wat er in andere kranten staat, wat er op tv is, wat bepaalde kranten brengen, wordt dan eigenlijk... Men wil dat dan ook doen.” (...) “Ja, men holt daar achteraan. Ik moet vaak stukken bijna overschrijven. Allez ja, dat is niet zo interessant natuurlijk.”

“Maar je zet toch prinses Mathilde en 3 dolfijnen niet... Of er gebeurt iets... Allez, ik noem dat ‘de waan van de dag’, hè. Er gebeurt dan iets, een ramp of zo, 4 bladzijden. Ja. En de dag nadien is ‘t – weet ik veel – ... Ik moet even voorbeelden nemen... Enfin, een ander voorbeeld, 6 bladzijden. Ja, dat is de waan van de dag. Dat is de dag. Ik vind dat dat niet klopt. Dat moet... We zijn meer naar daar geëvolueerd. Dat klopt. Da’s perfect. Dat mag. Maar dat heeft proporties aangenomen.”

Het dagelijks gejaag van de snelle journalistiek waarbij journalisten nog nauwelijks op straat komen en expertise overbodig lijkt, is een bron van ergernis. Ook multitasking verhoogt de werkdruk en het risico op fouten. De veel te hoge werkdruk blijkt een woord met vele betekenissen: van continu maandenlang zonder vakantie doorwerken, de mentale druk om veel uren te werken, tot het omgaan met emotioneel ‘zware thema’s’. Traumatische gebeurtenissen verslaan lijkt journalisten kwetsbaarder te maken:

“Journalisten die zeer betrokken geweest zijn bij de zaak Dutroux, daar zijn verschrikkelijke zaken kapot gegaan, echt fout gegaan. Echt fout gegaan. (...) Dat heeft zoveel levens kapot gemaakt, die zaak Dutroux.”

Werk en privé lopen ook door elkaar, ten koste van privé-relaties. De clash van journalisten met hun beroepsethiek heeft tevens te maken met het gebrek aan fair play op redacties. Journalisten die in de media discriminatie van ouderen, jongeren, vrouwen aanklagen, maken dit aan den lijve mee in de eigen werkomgeving:

“Omdat dat medium zo schijnheilig doet, alsof het de meest humane dingen verdedigt en eigenlijk in de kern alles met de voeten treedt. Het is zo een schizofrene situatie. Je werkt voor het medium omdat het naar buitenuit alle waarden verdedigt die jij belangrijk vindt, maar uiteindelijk krijg je een boemerang in je gezicht.”

Waarden staan centraal bij journalisten

Bij journalisten komt de beroepsethiek in conflict met de vijf andere domeinen uit de werkomgeving. Dat conflict is sterk gerelateerd aan de ontwikkeling van burn-out bij de beroepsgroep.

“Dat het medium zijn eigen mensen niet behandelt zoals het... Hoe moet je dat uitleggen. Nee, da’s schizofreen, wat je naar buitenuit laat blijken, doe je niet eens zelf. Je doet het niet eens zelf.”

Monddood in eigen huis

De verschuivingen binnen het beroep worden top-down in de redacties ingevoerd door het oligarchisch georganiseerde management. Vroeger brachten journalisten bottom-up nieuws aan. Vandaag moeten ze in toenemende mate formats invullen en ingaan tegen pogingen tot economische en politieke beïnvloeding. Hierdoor verliezen journalisten autonomie en controle op hun werk:

“We zitten daar op onze bureau of we zijn op reportage, maar het is nooit op zoek naar nieuws, want je gaat op reportage soms en je moet al... je weet al wat dat je eigenlijk zou moeten schrijven. Ja, kijk, hè.”

“Zeer snel allemaal en om het even wat en zonder veel overleg. Heel top-down hè, van “wij gaan dat doen”.”

“Het is geen democratie, maar het is ook geen dictatuur. Het zit daar tussenin. Een oligarchie, ik zal het zo zeggen.”

Protest tegen de nieuwe beroepsinvulling blijft uit. Dat hangt samen met het gebrek aan teamspirit op redacties. Dit houdt verband met de specificiteit van het beroep. Journalisten moeten individueel scoren. Protest blijft ook uit door de stijgende jobonzekerheid. Binnen de muren van de redacties zijn monddige journalisten monddood gemaakt. Dit hangt ook samen met een gebrek aan professioneel people-management. Goed werk wordt zelden beloond en protest wordt in de kiem gesmoord:

“In (plaatsnaam) heb je het recht niet om oneens te zijn. Ik daag iedereen uit om (naam hoofdredacteur) te gaan zeggen dat ‘em zich vergist heeft. Dat is het leger, hè. Één, de chef heeft gelijk. Twee, als de chef niet gelijk heeft, zie punt één.”

“Nee nee, maar het is eigenlijk... Daar is nooit veel over gezegd, maar het is bij ons heel bekend dat je daar niet over moet willen praten, want dan breng je jezelf in de problemen, hè.”

“Op het matje geroepen, hè. Dat gebeurt nogal hardhandig... Allez ja. Ja, ‘hardhandig’, de... de taal die gebruikt wordt, is dan niet altijd even plezant. Ik heb dat nu zelf nog niet meegemaakt, maar ik heb wel al collega’s huilend zien buitenkomen. Allez ja, als je zo je best doet voor dingen en je kraakt een keer, ja...”

“(Waardering?) Nul. Nul. (...) Doe je dat goed, doe je dat niet goed. Nul. (...) Waardering, nul.”

Machismo versterkt taboe

Burn-out is daarenboven geen gespreksonderwerp bij journalisten die per definitie moeten beschikken over een flinke

dosis stressbestendigheid. Het hoge gehalte aan machismo op redacties versterkt dit taboe. Symptomen van burn-out worden door de betrokkenen langdurig ontkend. Journalisten blijven aan de slag tot ze erbij neervallen.

"Bwah, alle psychologische problemen zijn taboe, hè. Maar ik ken ook de verhalen van mensen die... ja, die een burn-out gehad hebben."

"Geen zwakte laten blijken. Dat is eigenlijk voor mij de definitie van die machocultuur. Zomaar doen alsof alles oké is. Want ik weet dat het voor een aantal van mijn collega's ook niet oké is."

"Ik heb dat nooit laten weten. Je stelt je wat zwak op, hè. (...) Ik heb het eigenlijk altijd binnenskamers gehouden."

Zelfs voor journalisten met burn-out blijft journalistiek de job van hun leven, creatief, met aanzien, vol fantastische ervaringen. Respondenten formuleren verschillende positieve aspecten aan de job. Het beroep van journalist heeft aanzien. Journalisten kicken uiteraard op primeurs. Het is ook een boeiende job: je maakt de meest fantastische dingen mee, met de neus op de feiten, terwijl je heel creatief, zelf dingen maakt.

"Ik ben erin geboren en allez ja, da's eigenlijk mijn leven, hè."

"Ik vind het nog altijd de leukste job van de wereld."

"Ik vind dat zo'n schoon beroep."

Nogal wat van die positieve ervaringen komen in het gedrang door de nieuwe manier van journalistiek bedrijven die door tal van factoren (zoals de commercie) veld wint:

"Allez, wij vinden de richting die de journalistiek uitgaat niet de leukste, hè. Omdat wij denken van 'hier wordt te veel toegegeven aan kijk- en luistercijfers, aan concurrentie'. Neem de crimi-redactie die er bijgekomen is. Euh ja, de meest rare kwieten krijgen nu headlines, hè. Terwijl, vroeger was dat een fait divers, hè."

"Ook wat dat er instaat, hè. Allez, echt soms dommigheden dat je zegt 'pft, man, wie heeft er daar een boodschap aan'. Iedereen loopt ook een beetje

Het Laatste Nieuws na, een beetje spektakelwaarde, het moet kunnen verkopen. Ik denk dat de eigenheid van de kranten serieus aan 't weggaan is. Ze hollen een beetje allemaal Het Laatste Nieuws achterna omdat ze zien dat dat ergens een succesformule is. In plaats van aan hun eigen doelgroep van de markt kwaliteit te gaan leveren. Jammer. Heel jammer."

"Sensatie. Puur sensatie. (journalistiek is) Window dressing."

Preventie is lastig

Zelfs na een ervaring met burn-out lijken journalisten heel gedreven. Precies die gedrevenheid maakt preventie bij deze beroepsgroep geen simpele zaak. De focusgroep die over preventie heeft gebrainstormd, dringt daarom aan op sensibilisatie van werkgevers en vakbonden over de problematiek en op een beter HR-beleid, inclusief voor freelancers die als groep in nog slechtere papieren zitten dan vaste medewerkers. Dit HR-beleid heeft oog voor taakdifferentiatie, zodat mensen worden ingezet voor taken waar ze goed in zijn. De focusgroep pleit voor betere communicatie op redacties en het stimuleren van de betrokkenheid van medewerkers. De groep roept op tot meer coaching en training *on the spot*. Een aanspreekpunt voor burn-out zou nuttig zijn, evenals een structuur die ingrijpt als het ontspoot. Concrete hulp dient geboden te worden door de bedrijfsarts. De terugkeer na burn-out moet voorbereid gebeuren, inclusief deeltijds werk en een aangepast takenpakket.

De onderzoekers dringen erop aan dat in de eerste plaats paal en perk zou worden gesteld aan de ontspoorde werkdruk op redacties. Zoals in Denemarken zou burn-out bij journalisten als een beroepsziekte kunnen worden erkend. Ze pleiten ook voor meer onafhankelijkheid van de redacties en voor meer bottom-up kwaliteitsjournalistiek. Bijzondere follow-up is nodig voor journalisten die frequent traumatische gebeurtenissen opvolgen.

Op basis van de onderzoeksresultaten en van bijkomend onderzoek naar de noden van startende beroepsjournalisten hopen de onderzoekers een begeleidingspakket te ontwikkelen voor (beginnende) journalisten.

Dit Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) werd opgezet door lector in de opleiding Bachelor in de journalistiek en onderzoeksjournaliste Marleen Teugels en sociologe en criminologe Conny Vercaigne (beide Arteveldehogeschool). Het onderzoek werd uitgevoerd in samenwerking met de Vereniging van Journalisten (VJ) en het Fonds Pascal Decroos. Het werd begeleid door medisch psychologe en gezondheidspsychologe professor Elke Van Hoof (Vrije Universiteit Brussel) en professor in de arbeidspsychologie Hans De Witte (KU Leuven).

Persoonkenmerken en werkkenmerken spelen mee bij de ontwikkeling van burn-out

BEHOORLIJKE WERKVOORWAARDEN TEGEN BURN-OUT

Quod erat demonstrandum. Wat kwantitatief onderzoek van de Gentse Arteveldehogeschool in 2008 heeft aangetoond, is nu door kwalitatief onderzoek van dezelfde onderzoekploeg bevestigd: niet weinig journalisten zitten slecht in hun vel en lopen daardoor een verhoogd risico op burn-out. Een VVJ-analyse met aanbevelingen voor mediahuizen en overheden.

Pol Deltour

Eerst het goede nieuws: journalisten (i.e. Vlaamse beroepsjournalisten) scoren hoger dan andere beroepsgroepen op bevlogenheid voor hun vak. Dat is op zich positief. Het betekent dat journalisten doorgaans passioneel en gedreven bezig zijn, wat aardig wat waarborgen inhoudt voor de kwaliteit van hun werk.

Maar het slechte nieuws, dat nu door twintig diepte-interviews met journalisten met burn-outervaring is bevestigd, is dat we ook relatief kwetsbaar zijn voor burn-out. Dat uit zich dan in uitputting en chronische vermoeidheid, in minoriteitsgevoelens ook, en verder in cynisme.

Natuurlijk bepalen ook persoonlijkheidskenmerken onze gevoeligheid voor burn-out: een neiging tot perfectionisme bijvoorbeeld, of een aangeboren onzekerheid. Maar de diepte-interviews met twintig journalisten met burn-outervaring hebben ook diverse *werkkenmerken* aan het licht gebracht die algemeen met burn-out worden geassocieerd.

Een daarvan is de al langer bekende te hoge werkdruk op redacties. Die leidt ook tot een verstoring van de *work/life-balance* en is debet aan een ongezonde levensstijl.

Maar enigszins vreemd is dat dit niet de belangrijkste factor van burn-out blijkt te zijn. Dat is volgens dit onderzoek wel de ervaring van journalisten dat ze elementaire waarden van hun stiel niet langer of veel moeilijker kunnen waarmaken. De onderzoekers hebben het over de ontwikkeling van een 'journalistiek nieuwe stijl', met meer *light* en *copy paste* verslaggeving dan weleer. Citaat uit de onderzoeksconclusies: "Journalisten willen heel graag hun job goed doen en conform hun deontologie de waarheid achterhalen, maar door verschuivingen binnen het journalistieke beroep komt die missie in gevaar."

De verschuivingen in kwestie hebben te maken met de toename van commerciële en politieke belangen, de digitalisering en de daaruit voortvloeiende versnelling van de nieuwsstroom, en groeiende waardeconflicten met managers, hoofdredacteuren en eindredacties.

Andere factor die ons relatief groot risico op burn-out bepaalt: een te verregaande *topdown*-druk. "Het meest mondige beroep ter wereld is binnen de mediahuizen zelf monddood gemaakt." De onderzoekers signaleren verder een gebrek aan *people management*, een machocultuur en *ageing* in het nadeel van zowel ouderen als jongeren. "Je bent maar zo goed als je laatste reportage", meldden diverse respondenten, en die twijfel over het talent van journalisten duurt kennelijk tot de pensioenleeftijd.

Bottom-up

Wat te doen? De Arteveldehogeschool signaleert een reeks remedies die de VVJ maar al te bekend voorkomt. Het zijn overigens oplossingen waarvoor we zowel de mediahuizen als de overheden al geruime tijd aan het sensibiliseren zijn.

Voorop staat een betere preventie. Vooral beginnende journalisten moeten worden gewaarschuwd voor de risico's van het vak, en moeten leren om 'nee' te zeggen tegen overdreven werkeisen. Maar ook in het verdere verloop van de carrière is alertheid geboden. Blijvende aandachtspunten zijn het beheersen van de werkdruk, het veralgemenen van de vierdagenwerkweek, het faciliteren van deeltijds werk, het bespreekbaar maken van problemen en het aanduiden van vertrouwenspersonen, het terugkeren naar een *bottom-up* nieuwsgaringscultuur, de bevordering van overleg...

Het is evident dat de belangrijkste verantwoordelijkheid voor een en ander bij de mediadirecties en hoofdredacties ligt. Hun taak is het via cao's, arbeidsreglementen en redactiestatuten alle journalisten correcte arbeidsvoorwaarden toe te kennen, die deze behoeden voor het zeer reële beroepsrisico van een burn-out. Als VVJ zullen we er alles aan blijven doen om de mediahuizen op die verantwoordelijkheid te blijven wijzen. Samen met onze collega's van de vakbonden zijn we ook blijvend paraat om concrete invulling te geven aan de cao's, arbeidsreglementen en redactiestatuten die zich opdringen.

Maar omdat mediaverantwoordelijken niet altijd even enthousiast zijn om hierin mee te gaan, kan ook de overheid een rol spelen in het verhaal, en wel via haar beleid van steun aan de pers. Aan die perssteun kan ze formele voorwaarden koppelen die precies betrekking hebben op het aantal (beroeps)journalisten op de redactie, op het bestaan van geschikte cao's en arbeidsreglementen, en op het respecteren van redactiecharters die waarborgen bieden voor journalistieke inspraak en autonomie. De VVJ is *standby* om dit gemoduleerde perssteunbeleid mee te concretiseren, met name door de overheid te adviseren over de mate waarin de mediahuizen effectief werk maken van instrumenten ter bevordering van de journalistieke arbeidskwaliteit.

Scrupules ter zake moet de overheid overigens niet hebben. Het staat nu eenmaal vast dat de werkomstandigheden van journalisten lineair van invloed zijn op de kwaliteit van het journalistieke product. En is goede journalistiek dan tevens geen kwestie van maatschappelijk en democratisch belang?

Vlaams-Nederlandse Journalistenuitwisseling 2010

oktober - november 2010

Opnieuw krijgen 6 Vlaamse journalisten de kans om met een beurs van de Vlaamse overheid gedurende twee maanden mee te lopen op een Nederlandse redactie. De beurs van € 3.000 dient voor het dekken van reis- en verblijfskosten. Tijdens de stage kan er ook nog voor het eigen medium worden gewerkt.

Programma:

- do. 30 september ('s avonds) - vr. 1 oktober: inleidend seminarie in Den Haag
- **ma 4 oktober tot en met wo 1 december: de eigenlijke stage**
- do. 2 ('s avonds) - vr. 3 december: afsluitend seminarie in Brussel

Geïnteresseerd? Meld je - desgevallend na het verkrijgen van de noodzakelijke toestemming van je hoofdredactie - ten laatste op 30 juni bij de VVJ op info@journalist.be. Geef meteen een of meer voorkeurredacties in Nederland op. Voor meer info: tel. 02/235.22.70.

Vlaamse overheid hecht belang aan uitwisseling van kennis en ervaring tussen Nederlandse en Vlaamse journalisten

Verschillen en overeenkomsten tussen Nederland en België vanuit Vlaams en Nederlands perspectief: politiek, cultuur en maatschappij

Sinds 2007 biedt de Vlaams-Nederlandse journalistenuitwisseling telkens 6 perslui de kans om unieke ervaringen op te doen en contacten met buitenlandse collega's tot stand te brengen. Er wordt kennis opgedaan over de politieke, economische en maatschappelijke onderwerpen die spelen in het buurland. Maar het biedt ook de mogelijkheid om van dichtbij de cultuurverschillen en -overeenkomsten tussen Vlaanderen en Nederland te beleven.

Journalisten fungeren als brug tussen politiek en burger en hebben een aanzienlijke invloed op de publieke opinie. Het is dan ook de taak van de journalist om zich grondig en voortdurend te informeren om de berichtgeving zo correct, genuanceerd en onderbouwd mogelijk te maken. De werkervaring die de journalistenuitwisseling biedt aan Vlaamse en Nederlandse journalisten, zorgt mee voor deze brede en onderbouwde berichtgeving. En draagt bijgevolg een belangrijke 'steen' bij aan vorming van de publieke opinie in Vlaanderen over Nederland en in Nederland over Vlaanderen.

Voor minister-president Kris Peeters, ook Vlaams minister voor Buitenlands Beleid, is de band tussen Vlaanderen en Nederland zeer belangrijk. De steun voor de Vlaams-Nederlandse journalistenuitwisseling van zowel de Vlaamse als de Nederlandse overheid past binnen hun nauwe samenwerking.

Voor Vlaanderen ligt de praktische organisatie van de journalistenuitwisseling in handen van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ). En dit in nauwe samenwerking met de Vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Den Haag.

Voor vragen over de Vlaams-Nederlandse samenwerking kan u terecht bij : liesbet.servranckx@vlaamsevertegenwoordiging.nl of www.vlaanderen.be/denhaag

Vlaamse overheid

(Foto BelgaPictures)

(Foto BelgaPictures)

VAKBONDSRECHTEN EN PERSVRIJHEID HANGEN SAMEN

De IJslandse vulkaan Eyjafjallajökull heeft medio april behoorlijk roet in het eten gegooid van de algemene vergadering van de Europese Federatie van Journalisten (EFJ), die plaatsvond in Istanbul. Maar uiteindelijk bleek de vergadering toch voldoende representatief om door te gaan.

Philippe Leruth
Ondervoorzitter EFJ

De vergadering was ook van speciaal belang voor de Turkse journalisten. Hun voorzitter, Erkan Ikpeci, legde bij de opening uit hoe moeilijk hun situatie nog altijd is. Veertig journalisten zitten nog gevangen in Turkije omdat ze weigerden mee te stappen in het scenario van *bewaakte vrijheid* dat de Turkse regering heeft opgesteld. Een zeer vage nieuwe wet verbiedt het "schenden van het geheim", zonder evenwel de begrenzing van dat geheim te definiëren. In het kader van die wet is onlangs een journalist veroordeeld wegens het aan het licht brengen dat de politie was geïnformeerd over de plannen om journalist Hrant Dink te vermoorden. Die werd het mikpunt van de overheid na zijn artikelen over de Armeense volkenmoord in 1915, ten tijde van het Ottomaanse rijk. Op 19 januari 2007 werd hij in Istanbul vermoord.

Het is dus geen toeval dat de EFJ haar algemene vergadering dit jaar in Istanbul hield. Ze wilde er tegelijk de persvrijheid en de vakbondsrechten verdedigen. "Twee niet te scheiden grondbeginselen", verklaarde Guy Ryder, algemeen secretaris van de internationale confederatie van vakbonden. Want "waar de persvrijheid in gevaar is, zijn ook de vakbonds-

rechten bedreigd". Verwijzend naar de financiële- en beurscrisis van eind 2008 stelde Ryder dat de overheden toen een aantal uitspraken hebben gedaan over de noodzakelijke regulering van de financiële wereld, "waar ze nu best eens aan worden herinnerd". Want de beurzen beginnen opnieuw dol te draaien. En in de mediasector, zoals overal in de economie, draait alles om kostenbeperking, waaronder ook het personeel valt. De arbeiders, en met name de journalisten, worden verzocht de prijs van de crisis te betalen.

De moties en het door de algemene vergadering van de EFJ goedgekeurde werkprogramma willen ingaan tegen deze tendens, die nu vooral door Griekse journalisten wordt gevoeld. Dat gebeurde naast het verkiezen van een nieuw bestuurscomité van de EFJ. Het debat gaat trouwens verder, op het congres van de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ), eind mei in Cadiz, Spanje. Daar zal ook opnieuw worden gediscussieerd over het al dan niet nodig zijn van een betere definitie van wie 'journalist' is in de huidige mediacontext.

Vademecum voor freelancers

Het **Vademecum voor zelfstandige journalisten** is weer helemaal bij de tijd gebracht. Dat konden VVJ-leden al merken op onze website www.journalist.be. Maar nu is het vademecum ook weer in boekvorm gedrukt. En wat meer is: dankzij drie sponsors kunnen we de zelfstandigen onder de VVJ-leden gratis een exemplaar aanbieden.

Wat moet u hiervoor doen? Stuur ons een mailtje (info@journalist.be) met in het onderwerpveld: **Vademecum 2010**, en in de mail zelf: uw naam, uw erkenningsnummer of VVJ-nummer en het adres waar het handboek naartoe moet worden gestuurd.

Niet-leden kunnen het vademecum bestellen bij de VVJ of bij de uitgever (info@mijnwetboek.be) à rato van € 50,00 per exemplaar.

Het VVJ-secretariaat

Reportage

Documentairemaker Luc Cuyvers:

'Na één minuut ben je al de aandacht van aankopers kwijt'

Ivan Declercq

Japan en Vlaamse televisie, denkt u dan ook aan *Lost in Tokyo* of – godbetert – aan *Hole In The Wall*? Of wellicht aan een massa volk op het bekende zebepad in Shibuya, een van de drukste wijken in Tokio? Dan hebt u wellicht vorige zomer de tiendelige serie *Tokaido* op Canvas gemist, een documentaire die de clichés op een merkwaardige wijze uit de weg gaat. Prachtige *slow television*, gemaakt door Luc Cuyvers, een Vlaamse televisiemaker met internationale faam.

Cuyvers (°1954) behoort niet tot het kransje bekende Vlaamse reportagemakers ("lang in de States gewoond"), maar is wel op internationaal niveau bezig en heeft diverse reportageboeken geschreven. Hij begon twintig jaar geleden met de prestigieuze achtdelige serie *The Blue Revolution*, over de relatie van de mens met de zee. Volgden daarna: *Sea Power*, over de geopolitieke rol van oceanen, *Into The Rising Sun*, in de voetsporen van Vasco da Gama en *Setting Sail*, een serie over de maritieme geschiedenis. Meer daarover: www.mnfilms.com.

Die link met de zee is geen toeval: Cuyvers haalde op zijn 30ste een doctoraat in *marine policy* in de Verenigde Staten. Een filmopleiding heeft hij niet gehad. Althans niet formeel. Voor *The Blue Revolution* haalde hij vier miljoen dollar bij elkaar, waardoor hij debuteerde als *executive producer*. Hij wilde iets maken over het belang van de zee voor de mensen. Vier jaar is hij ermee bezig geweest. "Twee jaar gefilmd, met de *crème de la crème* van documentairemakers. Ik was een snotneus, maar ik had het geld bijeen gekregen, dus kon ik met de *crews* meegaan. Van sommigen zag je: die kennen echt hun vak. 's Avonds ga je dan iets met ze drinken en vraag je die mensen honderduit. Veel gekeken en geluisterd dus."

Hoe komt een pas afgestudeerde aan de nodige fondsen?

"Discovery begon toen net, in Landover, Maryland, niet ver van waar ik woonde. Ik kende John Hendricks, de stichter van die zender. Ze hebben 800.000 dollar in mijn project gestoken. Ik heb toen ook HTV uit Engeland erbij gekregen, ABC Australia, en de Japanse commerciële zender Asahi. Die bestond net 40 jaar en wilde dat viertal met een groot project. Een beetje toeval, maar ook wel doorzetting en naïviteit: *I didn't take 'no' for an answer*. Het is een mooie reeks geworden, en ik heb er veel uit geleerd: hoe meer zenders er meedoen, hoe meer mensen zout in de soep gooien. Ik moest naar de Engelsen luisteren, naar de Japanners, enzovoort. Je komt dus met een compromis uit de bus. Eigenlijk werk ik het liefst met weinig mensen, met een vrij klein budget. Zoals voor *Tokaido*, bijvoorbeeld."

Wat zet een marine wetenschapper ertoe aan om de oude weg van Tokio naar Kyoto op te zoeken, aan de hand van tekeningen van Ando Hiroshige uit 1832?

"Ik had al lang interesse voor de prenten van Hiroshige, zeker die van de Tokaido. In 1977 heb ik als student een halfjaar

in Japan gewoond. Later heb ik bij elke grote productie een Japanse coproducer gehad: NHK of ABC Osaka. Soms zat ik dan voor een maand in Japan. Als ik in Tokio was, ging ik in het weekend een stukje Tokaido wandelen. En zoals je weet: er gaat een vreemde aantrekkingskracht uit van Japan. Wellicht omdat het zo ongrijpbaar is."

You hate it or you love it?

"Bij mij zit het ergens tussenin. Ik zou er niet noodzakelijk willen wonen. Maar ik ga er wel graag naartoe. Japan, dat komt zowat het dichtst bij het landen op een vreemde planeet. Als je in Harajuku (*jongerenbuurt in Tokio, red.*) neerstrijkt en je ziet al die weirdo's... Het doet me wat denken aan de film *Star Wars*."

"De generatie vóór ons kreeg de smaak te pakken met *Japanese Inn*, van Oliver Statler, een boek uit 1961, een klassieker. Hij beschreef een Japanse herberg in Okitsu bij Shizuoka, van het begin van de jaren 1600 tot het verval ervan. Die herberg bestaat nog en

ligt in de 17de van 53 stopplaatsen op de Tokaido. Je krijgt de geschiedenis van Japan van 1600 tot 1950, op een prachtige manier beschreven. Dan is er onze generatie geweest, die door *Shogun*, de roman van James Clavell uit 1975 en de gelijknamige tv-serie uit 1980, gefascineerd is geweest. Daarna is er zo niets meer geweest, behalve de J-pop en manga... Maar jongeren die daar interesse voor hebben, gaan niet noodzakelijk naar het klassieke Japan op zoek. Die gaan shoppen in Harajuku en Akihabara (*elektronicawijk in Tokio, red.*). Wij hadden het geluk door *Shogun* in de geschiedenis gezogen te worden."

Rustige road movie

Tokaido is gemaakt met een klein budget, zonder grote coproducer. Lang was France 5 daarvoor in beeld, maar die moest de serie hebben tegen een datum die voor Cuyvers onhaalbaar was. Hij monteert alles zelf, in een studio bij hem thuis, in Antwerpen. Dat doet hij graag en hij neemt er zijn tijd voor. Het resultaat is verrassend: wie Japan kent, ziet trouwde taferelen, maar haalt er ook nog onbekende wetenswaardigheden uit. En voor wie nog nooit in Japan is geweest, is het een schitterende introductie, mijlenver verwijderd van de clichés die altijd over dat land worden gedebiteerd.

Het is geen makkelijk land om er een *road movie* te maken, want door de taalbarrière kun je er moeilijk converseren met de mensen. Een Japanner zal ook niet zo gauw zijn hart uitstorten, zoals de Siberianen dat deden in de reportages van

Martin Heylen. En Cuyvers had niet altijd een tolk mee. "Met opzet. Het budget was niet groot en ik wilde geen Japanners in de crew. Je weet: als *gaijin* (vreemdeling) mag je méér. Is er een Japanner bij, dan word je verondersteld in het gareel te lopen. We hadden twee *fixers*, Jan Courtens, die in Nagoya woont, en Tim Wolput, uit Tokio, die beiden Japans spreken. Een van hen was er doorgaans bij, maar uitgerekend zonder hen kwamen we soms met mooie sequences op de proppen. Het spontane gebarentaal-Japans, dat vond ik schitterend. Hoe de mensen echt probeerden te helpen. Ze zijn wel gereserveerd, maar als ze iets kunnen doen voor jou..."

Tokaido is een atypische serie, die op twee manieren tegen de tendensen in gaat: ze is niet *flashy* en er komt geen *host* in beeld, zoals in reisdocumentaires van Jan Leyers, Martin Heylen, Michael Palin of Rudi Vranckx. Het is rustige televisie, bijna op het ritme van Hiroshige's 19de eeuw, en je krijgt Cuyvers nergens te zien.

Cuyvers heeft gepoogd het land met een open geest te benaderen, zegt hij, in een poging het echte Japan te tonen. De tekeningen van Hiroshige waren daarbij een mooie invalshoek. "Hij legde die weg af en maakte snapshots van wat hij zag. Wat mij charmeerde, is zijn benadering van het gewone volk. Wij hebben hetzelfde gedaan: snapshots

gemaakt van het gewone leven. In de hoop dat dit leidt tot een geheel dat groter is dan de som van de delen."

Kijkerswaardering

De serie is geen kijkcijferkanon geweest, maar Canvas had ze dan ook geplaatst in de zomer, op zondagavond om 23 uur, na een kunstprogramma. Dan moet je al bijna japanofiel zijn om voor het scherm te blijven hangen. *Tokaido* haalde een marktaandeel van 7%, maar de waardering van de kijkers lag heel hoog. Als de VRT naar herhalings moet grijpen, ligt hier dus nog een mooie kans.

Zijn vorige series, over de zeeën, kenden een internationale uitstraling. *Tokaido* lijkt moeilijker internationaal te verkopen. "Het vergt al twee minuten tijd om uit te leggen waarover het gaat, maar na één minuut ben je al de aandacht van de aankopers kwijt. Het zal moeilijk zijn om met deze productie break-even te draaien. Het medialandschap verandert ook snel. Tegenwoordig heb je zoveel kleine nichezenders met elk een klein publiek. Iets voor Arte? Die had net daarvoor een Japanse serie aangekocht, van een Amerikaanse dame, die wél meer de clichéroute doet. Kijk, het is leuk te horen

dat ik kwaliteitsproducten maak, maar ze moeten je toelaten om het volgende kwaliteitsproduct te maken, hè. En ik begin te vrezen dat dit moeilijker wordt."

Oktober vorig jaar ontmoette hij op een tv-beurs de top van *Discovery Channel* en *National Geographic*, mensen die hij nog kent uit zijn Amerika-tijd – hij is nog maar tien jaar terug in België – maar die begrepen niet waar hij mee bezig was: het was niet snel genoeg. Hij moet het dus hebben van zenders als Canvas, die volgens hem uitstekend werk verricht. "Terwijl je weet dat de producties niet aan het buitenland kunnen worden verkocht omdat ze lokaal zijn verankerd.

Mijnheer Dokter of *De Flandriens*, knap gemaakt, maar moeilijk in het buitenland te slijten. Terwijl dat de enige manier is waarop wij, kleine *independents*, kunnen rondkomen."

Hij heeft ondertussen alweer een nieuw project in gedachten, maar hij weet niet of hij het financieel zal kunnen realiseren. Documentairemakers zullen moeten kijken in de richting van de bedrijfswereid, voor sponsoring, denkt hij. "Zoals bedrijven nu mooie tentoonstellingen sponsoren, zouden ze dat ook kunnen doen voor een tv-programma. Er moeten hoe dan ook nieuwe banden worden gesmeed. Vroeger had je *broadcasters* en daar kwam je mee rond voor het

maken van een documentaire. Nu niet meer, want ze betalen minder. Hoe moet je dan de rest van je kosten dekken? Door verkoop van dvd's." Omdat de Vlaamse en Nederlandse markt beperkt is, heeft hij de *Tokaido*-dvd met een Engelse voice-over gemaakt, met Nederlandse ondertiteling. Ondertussen is hij nog met omroepen aan het praten over de *Tokaido*-reeks. Voor RTBf en RTP (Portugal) is de reeks al 20 percent ingekort. Voor de Finse tv zou het maar zes afleveringen van 26 minuten mogen zijn. "Dat is al 40 procent minder dan het origineel. Ze dwingen je om het almaar korter te maken, maar op een gegeven ogenblik is de charme weg. De intentie was het land rustig door te kabbelen. Als dat weg is, tja... hou je dan nog wel een programma over? Ik maak doodgraag films, maar de marketing die er nu bij komt kijken... Maar ja, als je het niet kunt verkopen, kun je ook geen nieuwe films maken."

Meer info over de serie en de dvd: www.tokaido.be

Tokaido en Hiroshige

Nadat Tokugawa Iyasu in 1603 shogun werd, maakte hij van het dorpje Edo – het huidige Tokio – de belangrijkste stad. Tijdens het Tokugawa-shogunaat (1603-1868) moesten daimyo – feodale grootgrondbezitters – om de twee jaar naar Edo reizen, met heel hun gevolg. Dat waren telkens volksverhuizingen van de hoofdstad Kyoto naar Edo en omgekeerd, een afstand van 500 km. Op die route, de Tokaido (Oostelijke Zeeweg), waren 53 door de overheid goedgekeurde halteplaatsen waar kon worden gegeten en overnacht.

De tekenaar Ando Hiroshige (1797-1858) heeft de Tokaido bereisd in 1832 en elk van de 53 halteplaatsen prachtig afgebeeld in de typische ukiyo-e (houtsnededruk), een kunstvorm die invloed heeft gehad op westerse schilders als Van Gogh en de Franse impressionisten.

ORKESTAAPJES SPRINGEN NIET VER

Pol Deltour

De journalist die enkel nog teksten schrijft, sterft stilaan uit. Meer en meer reporters geven hun teksten meteen ook grafisch vorm, voegen er zelf beeld en klank aan toe of zorgen er persoonlijk voor dat alles rechtstreeks bij het publiek terecht komt. Multitasking is het ordewoord op redacties, maar of dat ook steeds de kwaliteit ten goede komt?

Veel zullen het er niet zijn, maar sommige collega's hebben nog de tijd meegemaakt van 'het lood'. Journalisten tikten hun teksten toen nog op papieren vellen - of belden ze telefonisch door naar een collega die ze intikte. Letterzetters maakten vervolgens aan 'de steen' met loden letters de krantenpagina's op. Eerst het fotografisch zetten en, vanaf het midden van de jaren tachtig vorige eeuw, het digitale zetten hebben steen en lood onherroepelijk naar de geschiedenisboeken verwezen. Journalisten hebben sindsdien, met dank aan hun computer, het meeste zet- en layoutwerk overgenomen.

Het is maar een van de vele gevallen van rollenconvergentie in de journalistiek. Vandaag wordt redacteuren ook meer dan eens gevraagd om behalve voor tekst ook voor beeld te zorgen. Toen in 2008 een economische crisis de kop opstak, zag Corelio daar zelfs een serieuze besparingsoptie in. Zowat alle regionale fotojournalisten werden bedankt voor bewezen diensten. Volgens algemeen hoofdredacteur Peter Vandermeersch lieten de nieuwste digitale fototechnieken tegenwoordig iedereen toe om voor geschikt beeldmateriaal te zorgen.

Eenzelfde vermenging van functies valt in de omroepsfeer te zien. Cameramannen laten zich tegenwoordig ook met geluidsopnamen in. Van radio- en tv-reporters wordt verwacht dat ze zelf gaan monteren. En intussen zet de figuur van de camjo - of camerajournalist - zijn steile opmars voort. Dat werd zopas nog in Antwerpen, tijdens de alweer vijfde uitreiking van de *Concentra Award for Outstanding Video Journalism*, feestelijk gevierd. De Amerikaanse videojournalist Adam Ellick ging er met de hoofdprijs lopen, voor een originele reportage van vijf minuten over twee Pakistaanse broers die in het moslimfundamentalistische Karachi een fabriekje van seksartikelen runnen. Het filmpje *Cracking the Whip* werd voor het eerst getoond op www.NYTIMES.com. Adam Ellick draaide de reportage volledig zelf met een *Panasonic HVX P2* en produceerde ze vervolgens met het programma *Final Cut Pro*.

Michael Rosenblum, de voorzitter van de jury van de *Concentra Award*, stak bij de prijsuitreiking zijn geloof in videojournalistiek niet onder stoelen of banken. "Elk jaar zien we een enorme vooruitgang in de inhoudelijke kwaliteit, de kwaliteit van de opnames en de verhalende kracht van de inzendingen", zei Rosenblum. "Vooral zien we steeds meer items die tot nu toe niet in het televisienieuws aan bod kwamen, meer intieme, persoonlijke en humane reportages."

Nieuwe digitale technologie heeft voor journalisten niet enkel de mogelijkheden om aan informatie te geraken serieus uitgerekt (zie vorige aflevering van deze reeks), ze laat ook toe dat journalisten aan de uitkant productiever zijn. Meer dan vroeger kunnen ze taken combineren. Multitaskingjournalistiek is hot, ook al omdat mediabazen er uitstekende instrumenten in zien voor rationalisering en productiviteitsverhoging.

Dat alles wordt nog versterkt door de divergentie van de mediaplatformen. De meeste Vlaamse mediahuizen werken intussen met multimediaredacties die het publiek ook online moeten bedienen. In dat nieuwe kader wordt aan klassieke print- of omroepjournalisten meer dan eens gevraagd om onlineverslagen te maken, met tekst én video én audio. Soms vallen de evoluties minder op, maar zijn ze niet minder reëel. Persfotografen bijvoorbeeld die klassiek alleen op papier hun ding deden, worden tegenwoordig almaar meer omgeschoold tot fotograaf-cameraman. Als *videographers* worden ze verondersteld ook bewegend beeld te leveren voor de nieuwssite.

Mediaspecifieke kenmerken

Daarmee is niet gezegd dat het geloof in de *multiskilled* journalist algemeen en onbegrensd zou zijn. Wim Willems, een van de drie hoofdredacteuren van de VRT-nieuwsdienst, diende Michael Rosenblum bij de uitreiking van de *Concentra Awards* meteen van antwoord. "Als videojournalist kun je inderdaad een vlieg op het behang zijn", beaamt Willems. "Je geraakt soms dichter bij je onderwerp en er is meer kans op authenticiteit dan wanneer je met een ploeg van drie man ronddendert. Voor *human interest* of *breaking news* is de techniek dus perfect verdedigbaar. Maar voor echte nieuwsevenementen is de *one man band* niet geschikt. Je inhoudelijk goed voorbereiden en goed beeld krijgen met goede klank en dan ook nog eens online bijdragen leveren: dat lukt één iemand niet. Willen we op dat vlak kwaliteit blijven bieden, dan blijven echt wel ook goede beeld- en klankmensen nodig."

In 2008 werd de VRT-nieuwsdienst fundamenteel gereorganiseerd. Er kwam een nieuwe, crossmediale redactie bij. Maar tot een totale integratie van de redacties leidde dat niet; de eenmaking had vooral betrekking op de nieuwsgaring. Aan de uitkant bleef de VRT met drie aparte redacties werken, voor tv-, radio- en onlinenieuws. Het gaat nu eenmaal om platformen met heel eigen mediaspecifieke kenmerken, was en blijft de uitleg.

Niet alleen aan de Reyerslaan wordt zo gedacht. Enkele jaren geleden liet Christian Van Thillo, eigenaar en ceo van De Persgroep, zich in soortgelijke lopende termen uit. "Een goede krantenjournalist is niet noodzakelijk een goede omroepjournalist of volleerde onlinereporter", zei Van Thillo. En dus hoefden zijn krantenjournalisten zich nog niet onmiddellijk om te scholen tot omnipotente multimediajournalisten.

Bij De Persgroep blijft de scheiding tussen kranten en nieuwssites trouwens nog groter dan bij de VRT. De online-redacties van hln.be en demorgen.be zijn bewust fysiek gescheiden van de dagbladjournalisten. De officiële reden is dat krant en web verschillende media zijn: bij de krant ligt de deadline 's avonds of 's nachts, online is de deadline 'nu'. Officieus wordt daaraan toegevoegd dat het niet de bedoeling kan zijn dat de website door het weggeven van een krantenprimeur gaat kannibaliseren op de krant.

Dat Vlaamse mediabazen niet blind geloven in de onnipotente multimediajournalist, wordt bevestigd door wetenschappelijk onderzoek. Professor Steve Paulussen van de Universiteit Gent stelde vorig jaar vast dat ruim zeven op de tien Vlaamse beroepsjournalisten nog steeds *monomediaal* werkt. Amper 21% werkt voor twee verschillende mediaplatformen, en slechts 8% voor drie of nog meer. Het aantal multimediajournalisten steeg in vergelijking met 2003 weliswaar met 6%, maar een verpletterende evolutie kan dat toch niet worden genoemd. Mediahuizen mogen dan volop de multimediatoer opgaan, dat hoeft duidelijk nog niet te betekenen dat ook alle journalisten op de werkvloer dan maar meteen multimediajournalist worden.

Grote inzet

De inzet van het debat is hoe dan ook enorm. In de eerste plaats is het een kwestie van kwaliteit. Wie journalisten wil omvormen tot orkestaapjes, mag niet verwachten dat ze alle instrumenten even behoorlijk gaan bespelen. Een verslaggever die zich moet concentreren op inhoud en techniek tegelijk verliest ontegensprekelijk een deel van zijn mogelijkheden. Ook voor zoiets als klank bijvoorbeeld komen specifieke knowhow en ervaring nog altijd

Waarheen met de journalistiek ? (10)

van pas. Dat blijkt onder meer bij persevenementen waar nogal wat volk op afkomt: dan is die klankman die de microfoon mooi boven het hoofd van de druk gesolliciteerde minister of voetballer kan doen zweven echt wel nodig. Op een ander niveau is het ene tekstverslag nog altijd het andere niet. Zo wordt (goed) schrijven voor het internet sterk beïnvloed door kenmerken van gelaagdheid, hypertextualiteit en interactiviteit die een krantenartikel niet heeft. Dat vergt wel degelijk scholing en oefening. Dat de kwaliteit ertoe doet, staat overigens wel vast. Nu zowat iedereen dankzij de nieuwe technologieën de multimediale toer op kan, is het voor een nieuwsmidium van levensbelang zich te onderscheiden.

Maar voor mediabazen speelt natuurlijk ook een ander element: de mogelijkheid die ze hebben om via multimedialisering hun bedrijfsvoering te rationaliseren. Een videojournalist kost nu eenmaal minder dan een driekoppige televisieploeg, en een eindredacteur die tegelijk layout spaart een vormgever uit. Toch is ook dat uiteindelijk een positief verhaal, zegt bijvoorbeeld Marc Vangeel, ceo van Concentra. "Want bijvoorbeeld videojournalistiek laat ons toe om van één naar drie journalisten te gaan."

Het blijft de vraag of dat positieve verhaal ook werkelijk wordt ingevuld. Mediahuizen die overschakelen op multitaskingjournalisten kunnen niet altijd hard maken dat de redactie daar beter van wordt. In klassieke journalisten-cao's wordt daarom stevast bepaald dat de invoering van nieuwe technologieën niet ten koste van de werkgelegenheid van journalisten mag gaan. En dan nog blijft de vraag of sommige rationalisering hun doel niet voorbij schieten. Een *camjo* kan dan wel op zijn eentje een reportage aan, doorgaans zal dat dan toch beperkt blijven tot één reportage per dag, terwijl een klassieke cameraploeg van drie wel al eens twee of drie reportages per etmaal aan kan.

Het is niet het enige pijnpunt. Wat met de werkdruk op de mul-

timediajournalist, wetende dat monomediajournalisten op dat vlak ook al serieus te lijden hebben? Wat met de auteursrechten, wanneer mediahuizen met een journalistieke bijdrage op andere platformen uitpakken? Hoe zit het met de aansprakelijkheid van de journalist, wanneer zijn werk op een ander mediaplatform verschijnt, mogelijk iet of wat bijgewerkt door een eindredacteur?

Het bevestigt allemaal dat veranderingen slechts met grote omzichtigheid mogen worden doorgevoerd, en uitsluitend na diepgaand overleg met alle personeelsleden. De technologische ondersteuning - van hardware en software - moet helemaal functioneel in orde zijn, wat stevige investeringen veronderstelt. Opleiding en navorming in de nieuwe technieken moeten royaal door elk mediahuis worden aangeboden.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw, toen het 'lood' op de redacties stilaan werd vervangen door beeldschermen, richtte de AVBB een *werkgroep Elektronisering* op die de evoluties nauwgezet in de gaten moest houden. Vooral Belga pionierde op dat moment met de invoering van computers. Op 23 februari 1980 boog ook de Algemene Vergadering van de AVBB zich over de ontwikkelingen. In een motie zei de AVBB toen de innovaties te begroeten, maar niettemin kanttekeningen te plaatsen erbij. "*Bij de invoering van de computertechniek moeten voor de journalisten volgende principes in acht genomen worden: 1. Verzekering van de werkgelegenheid en een bijzondere bekommernis voor de materiële en sociale gevolgen voor alle betrokken medewerkers. 2. Beroepsjournalisten onthouden er zich van andere dan strikt journalistieke of redactionele werkzaamheden op zich te nemen. 3. De journalistieke vrijheid en creativiteit mogen niet worden aangetast.*"

Anno 2010 hebben die bekommernissen weinig aan actualiteit ingeboet.

Ben jij ook zo lief?

... of hou je toch veeleer van stevige onderzoeksreportages dan van brave verslaggeving?

Volg dan de opleiding **Internationale Researchjournalistiek**.

Leren nieuws maken

Met dit postgraduaat biedt de **Katholieke Hogeschool Mechelen** je een unieke opleiding voor Vlaanderen en Nederland aan. Je maakt kennis met technieken waar reguliere journalisten nog nooit van hebben gehoord. Als researchjournalist moet je bereid zijn om lang op één onderwerp te zoeken, om minder aantrekkelijke materie te doorgronden en gebruik te maken van archieven en openbaarheidswetgeving. Je moet over een uitzonderlijke wil beschikken om iets te weten te komen dat op het eerste gezicht onvindbaar is.

Docenten

Je wordt begeleid door Nederlandse en Vlaamse mediamensen en beroepsjournalisten met bewezen onderzoekservaring of internationale knowhow. Zij werken voor onder meer het **Fonds Pascal Decroos voor Bijzondere Journalistiek**, de **Nederlands-Vlaamse Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ)**, de **Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ)**, het **Archiefforum**, de **EU**, **VRT**, **KRO**, **NRC**... Enkele namen: **Rudi Vranckx** (VRT), **Pol Deltour** (VVJ), **Gie Goris** (MO*), **Walter Zinzen** (Congo-specialist, ex-VRT), **Wim van den Eynde** (Panorama, winnaar Dexia-persprijs 2010), **Marleen Teugels** (Knack profiel), **Pascal Verbeken** (auteur-documentairemaker), **Henk van Ess** (onderzoeksjournalist-zoekmachinedeskundige), **Piet Depuydt** (NRC Handelsblad, winnaar Dexia-persprijs 2010) ...

45 avonden

De opleiding loopt van midden september 2010 tot eind mei 2011. De workshops en lezingen vinden twee keer per week plaats, doorgaans van 19 uur tot 22 uur. In totaal gaat het dus om circa 45 avonden.

Meer info

www.researchjournalist.be

of bij Karel Platteau, die de opleiding coördineert (tel. 02/705.59.19).

Kandidaturen

Stuur voor eind mei een motiveringsbrief met cv naar Karel Platteau. Je wordt dan uitgenodigd voor een gesprek. Aangezien we slechts een beperkt aantal studenten toelaten, is vroege inschrijving (voor eind juni) aangewezen.

VVJ-leden krijgen een korting van 15 % op de inschrijvingsprijs !

Damesdubbel

Muriël Kuyps (Luck magazine):

'Luck is het mooiste geschenk dat

"Iedereen zei dat ik mijn eigen magazine niet in de krantenwinkel zou krijgen. En dat ik helemaal gek was om het eerste nummer gratis weg te geven." In december 2008 gaf Muriël Kuyps (33) vriend en vijand het nakijken toen ze haar goednieuwsblad *Luck* aan de wereld voorstelde. Bij de Vlaamse uitgevers gingen hier en daar wenkbrauwen aan het fronsen om zoveel durf. Internationale financiële crisis? Advertentieinkomsten die naar historische dieptepunten doken? 'Als ik het kan dromen, kan het,' lijkt het devies van de jongste hoofdredacteur en uitgever van Vlaanderen.

Nog geen tien jaar terug deed Muriël Kuyps haar entrée bij *De Morgen*. Het valt niet uit te sluiten dat ze die dag met een roze tutu en dito gummilaarzen het grijze vasttapijt van de redactie in de Brogniezstraat opfleurde. "Ik had toen drie winkels in de Kammenstraat in Antwerpen. Marc Schoetens interviewde me regelmatig over de nieuwste modetrends. Toen ik met de winkels stopte, moedigde hij me aan om over

Muriël Kuyps schreef *DeMix* van meet af aan half vol. "Ik was fulltime voor de krant bezig. Ik kon ervan leven, maar het was pennen geblazen. Een huis met tuin of chique appartement interesseerde me niet. Ik was toch nooit thuis. Verder had ik een *wrakske* van een auto en deed ik de rest van wat ik verdiende op aan kleren." Minder dan een jaar na haar aantreden bij *DeMix* ging Kuyps modetips geven bij *Life Dot Style*, het eerste modeprogramma op JIM. De *Queen of cool* van *De Morgen* trad achtereenvolgens aan in ettelijke lifestyle programma's op JIM, Life!tv, Kanaal2 en Vitaya. "Ik schreef in die tijd nog voor een rist andere lifestylebladen. Ik moet gewoon schrijven. Televisie is heel leuk. Maar om door te breken, moet je een dikke nek hebben. Je moet het gevoel hebben dat je de beste bent. Ik heb heel toffe programma's gedaan, maar ik heb er nooit voor gevochten. Er zijn zo veel gezichten voor zo weinig programma's dat je jezelf op bepaalde momenten niet mag relativieren. Ik was niet bereid op dezelfde manier te strijden als anderen bereid waren te

'Hoe we het doen? Positief zijn. Negatief nieuws is er al genoeg.' (Foto Virginia Mayo)

mode en trends te schrijven. Ik probeerde het. Hij belde: *Je gaat de krant halen. En je hebt fans op de redactie. Je mag beginnen voor DeMix.*"

"De stukken uit mijn begintijd klinken me nu zo brutaal. Tegen de schenen schoppen. Te nemen of te laten. Omdat ik de journalistiek inrolde zonder dat ik het gestudeerd had, kon dat. Ik denk dat ze het bij *De Morgen* plezant vonden dat ik mezelf niet beperkte of gebonden voelde door wat je niet hoorde te doen. Rudy Collier, de toenmalige hoofdredacteur, bleek daar zot van. Maar ik had Marc echt wel nodig om de boel af en toe stevig af te zwakken."

doen. Eigenlijk was ik al blij dat ik leerde televisie maken. En ik werd er nog voor betaald ook!"

De Modemarathon, het eerste echte modeprogramma dat Muriël zelf droeg, werd een fiasco. "Het was pure kolder. Terwijl het net zo'n kans was geweest. Ineens had ik er mijn buik van vol." Het was 2004 en Kuyps was op de koop toe zwanger. "Intussen werkte ik ook voor Quadra Media, de uitgever van het modevakblad *Label*. Ik schreef voor alle titels en werd uiteindelijk hoofdredacteur. Ik was bijzonder fier dat ik voor het blad mocht werken. *Label* was altijd mijn bijbel geweest en ineens maakte ik deel uit van het team. In die job leerde ik enorm veel bij over uitgeven en bladen maken."

ik mezelf kon geven'

Voor Matis op 21 januari 2005 werd geboren, had Kuypers al besloten dat ze zich geen bevallingsverlof kon permitteren. "Natuurlijk had ik geen rekening houden met een spoedkeizersnede. De week na de bevalling zat ik met een snee in mijn buik en mensen van mijn kantoor thuis te vergaderen. Matis stond in zijn wieg naast de tafel. Binnen de kortste keren maakte ik met mijn zus een restylingprogramma voor Vitaya. In combinatie met een baby en mijn ander werk was het een loodzwaar productieprogramma vol weekendwerk. Met de papa van Matis had ik intussen een huis gekocht dat we volledig verbouwden. We waren net door de zwaarste verbouwingen heen toen we uit elkaar gingen. Ik had geen huis meer, geen man. Wel een job van constant overal achteraan hollen: televisie, fotoshoots, schrijven. Ik had geen minuut rust. Alles waar ik voor had gewerkt, was ineens weg."

"Toen ik besloot een cursus yoga en een cursus feng shui te volgen, legde ik onbewust de basis van *Luck*. Ik was mezelf jarenlang voorbijgehold. Geen babysit? Ik haalde een lesgeefster naar mij thuis, deed de meubels aan de kant en nodigde buurvrouwen uit. In die tijd begon ik te dromen van een magazine dat alleen goed nieuws zou brengen. Ik wist dat ik magazines kon maken. Er lag een andere wereld op me te wachten dan die van de mode. Je ziet al die modellen die je vijf frank zou geven als ze binnenkomen. Met make-up en kleding worden ze prinsessen die een belofte moeten verkopen: *Koop deze kleren en je wordt zelf een prinses*. Wie, net als ik, meewerkt aan dat proces, weet hoe fake het allemaal is."

"Eens ik *Luck* in mijn hoofd had, kwam iedereen op mijn pad die nodig was om het blad te realiseren. Maar vele mensen uit mijn omgeving verklaarden me gek omdat ik een leuke job en eigen geld op het spel zette. Ik kon me alleen nog afvragen wat ik voor de centen deed en wat ik deed uit het hart. En ik besepte dat ik heel veel geld had verspild aan *kleren, botten en sjakossen!*" (*lacht*). "De kritiek van anderen was de ultieme duw in de rug. Misschien kan mijn ego niet leven met de gedachte dat ik iets niet kan. Natuurlijk wilde ik een huisje kopen met mijn spaargeld. Maar ik dacht: *Ik ben dertig. Als ik een eigen magazine wil opstarten, is het nu of nooit*. Ik wilde in mijn dromen investeren, zodat ik later niet tegen mijn kind hoefde te zeggen dat hij het moest doen omdat ik het nooit had gedurfd."

En ze sprong. Na een jaar voorbereiding was de eerste *Luck* een feit in december 2008. "*Geluk is niet te koop. Gratis geluk voor iedereen*. Dat was meteen onze hele marketingcampagne van 2009. Om die eerste 25000 exemplaren hoefde ik me geen zorgen te maken omdat we ze hadden uitgedeeld (*lacht*). Het tweede nummer was spannend omdat we geen idee hadden hoeveel we zouden verkopen. Gelukkig

merkten we van in het begin dat we konden rekenen op een schare fans."

Luck is inmiddels aan het vijfde nummer toe. Muriël Kuypers tekent voor de hoofdredactie. Haar zus Gwen houdt zich bezig met de administratieve kant. "We zijn van start gegaan in het midden van de crisis. Op basis van een A4'tje kwamen mensen over de brug die in ons geloofden. Daarom noemen we onze adverteerders *friends*. Anderen zeiden: *Tof concept. We zien wel waar jullie volgend jaar staan*. Gelukkig reageert niet iedereen zo. Maar ik ben wel met een kleinere auto gaan rijden en snoeide mijn maandelijkse uitgaven tot ik dacht: *Nu ben ik een held*. Bewust met geld leren omgaan is een van de dingen die *Luck* me heeft bijgebracht. Het blad heeft een wereld voor me geopend. Ik verdiepte me in oosterse geneeskunde, volgde cursussen waarvan ik vroeger nog nooit had gehoord. *Luck* is het mooiste geschenk dat ik mezelf kon geven. Ik kan dit blad niet maken met oude patronen. We zijn aan het pionieren met een nieuwe manier van leven en werken. Dat is soms een pijnlijk proces. En soms

is het regelrecht hilarisch! Als we tien dagen later moeten uitkomen, doen we dat. Als je in een blad onthaasting preekt, moet je zelf relaxed zijn. Meer tijd nodig? Dan nemen we die gewoon. Elke dag

worden we op dat vlak op de proef gesteld. Voor je het weet, zit je weer in het systeem van deadline, deadline. Als je in een artikel zegt dat je pad klaarligt en het universum voorziet in wat je nodig hebt, zie je veel mensen denken: *Hoe doen die dat? Hoe we het doen? Heel veel leren. Creatief denken. Positief zijn. Negatief nieuws is er al genoeg. En voor de rest: op de tanden bijten.*"

Anderhalf jaar na de start draait *Luck*. "We verkopen de helft van onze oplage. Maar ook die is flexibel. En ik kan mezelf geen hoog loon uitkeren. Vorige week werd *Happinez* in Nederland voor twintig miljoen euro verkocht. Ik was een fan van het eerste uur. Maar het is allang uitgemolken. Het blad heeft nog weinig te maken met wat het vroeger was. Gaat *Luck* de pure lijn kunnen aanhouden? Vorig jaar beslisten we terecht het formaat te verkleinen. Nu staan we weer voor een keuze: de oplage verhogen, met een grotere distributeur werken, de advertentiewerving uitbesteden? Groeien we of denken we nog meer out of the box?"

"Maken we ons geluk echt zelf? De boeken van Paulo Coelho en Deepak Chopra staan in mijn kast. Hoe leef je in het moment wanneer de maatschappij al bij overmorgen is? En wanneer de bank wil weten wat je cijfers volgend jaar zullen zijn? Ben ik gelukkig? De ene dag doodgelukkig, de andere dag doodongelukkig. Dan smijt ik dat *boekje* ver weg en denk ik: *Ik wil het niet meer zien! Ik ga aan de kassa in de GB zitten.*"

Damesdubbel

Virginia Mayo portretteerde Muriël Kuyps 'Ik ben een echte organisator'

"AP New York stuurde me een bericht toen Virginia Mayo stierf: 'Het was hier even grote paniek.' Mijn moeder had een paard dat Ginger heette. De lange vorm daarvan is Virginia. Ik ben dus naar een paard genoemd, niet naar een filmactrice!"

Virginia Mayo (47) verhuisde dertien jaar geleden naar België. De fotografe van Associated Press heeft een partner en een vijfjarige dochter. Ze is de enige vrouw in de groep fotografen die in Brussel verslag uitbrengt over de Europese instellingen. Maar ze werkt ook op internationale topontmoetingen als de G8 en het World Economic Forum. "Soms voel ik me een beetje de moeder van die fotografen. En voor ik het goed beseft zal ik hun grootmoeder zijn." (lacht)

Als kind droomde Mayo er al van voor AP te werken. "Mijn grootmoeder, bij wie ik opgroeide, had prachtige fotoboeken over de Tweede Wereldoorlog. Vele van de foto's erin waren genomen door fotografen van AP." Mayo studeerde fotografie aan het Brooks Institute in Santa Barbara. Toen ze dertien jaar geleden haar job bij CNN in Atlanta verliet en de liefde haar naar België bracht, vroeg AP haar of ze voor het agentschap wilde werken.

Sinds dit jaar is Mayo een van de zeven *cross format coördi-*

nators voor AP wereldwijd.

"In het begin was het vreemd om in die functie niet mijn camera bij me te hebben en het werk van journalisten, fotografen en cameraploegen te moeten aansturen. Ik ben een echte organisator. De job is heel anders dan mijn werk als fotograaf en fotoredacteur. Op een top met 27 leiders, moet je weten op wie je je moet concentreren. Sommigen zullen

beweren dat je een persconferentie kunt binnengaan en gewoon een foto nemen. Ik meen dat je een kritische geest en veel kennis van de actualiteit moet hebben om goed met beeldtaal te kunnen spelen. En je hoofd gebruiken als je het verschil wilt maken. Op een dag miste ik bijna een foto van Berlusconi omdat fotografen in de *foto pit* zo dicht op elkaar zaten als sardijnen in een blikje. Ik wilde de gele-

genheid niet missen en liep daarom naar de tweede verdieping. Ik zette mijn camera daar tegen het glas en drukte af: Berlusconi gezien vanuit de hoogte met al die persmensen voor hem. De volgende dag stond mijn foto op de cover van *Libération*. Sindsdien heb ik gemerkt dat sommige collega's het daar ook proberen. Maar je kunt een gelegenheid niet opnieuw creëren. *Things happen for a reason.*"

(KBr)

(Foto Virginia Mayo)

(Foto Virginia Mayo)

Onder embargo

Wie zei daar **mediacrisis**? De Persgroep heeft er alleszins niet echt last van gehad, met nog altijd 28 miljoen euro nettowinst in 2009. Met dank aan het kwart van de redactie van *De Morgen* en vijfhonderd jobs in Nederland die werden geschrapt.

Ook Corelio boekte nog winst in 2009: 1,7 miljoen euro, een halvering in vergelijking met 2008. Concentra en Roularta lieten verlies optekenen, respectievelijk 18 miljoen en 4,6 miljoen.

Knack heeft dit jaar de **Dexia-persprijs** voor de schrijvende pers gewonnen met een artikelenreeks van Ann Peuteman en Ewald Pironet over 'Hoe uw leven is veranderd'. De VRT ging met zowel de tv- als de radioprijs lopen, voor respectievelijk een *Panorama*-uitzending over Afghaanse 'Bloedantiek' en de Radio1-reeks van Björn Soenens.

De Standaard kaapte de financieel-economische persprijs weg met een artikel dat Piet Depuydt aanvankelijk voor *NRC Handelsblad* schreef over

adelijke families die hun fortuin door het Fortisdrama zagen verdampen.

De Europese Commissie heeft de nieuwe editie van de **Persprijs Lorenzo Natali** gelanceerd. In aanmerking komen journalisten die tussen 1 juli 2009 en 30 juni 2010 bijzondere aandacht hebben gehad voor de thema's democratie en mensenrechten in de ontwikkelingswereld. Alle informatie en inschrijvingen op www.prixnatali2010.eu.

't **Pallierterke** bestaat 65 jaar. Het rechts-flamingantische en satirische weekblad bedient zijn publiek binnenkort ook digitaal. Voor een proef op de som: www.pallierterke.info.

Vier nieuwssites zijn in een redactioneel samenwerkingsverband gestapt. Het gaat om het internationaal gerichte *MO.be*, de onderzoeksjournalisten van *Apache.be*, de cultuursite *rektoverso.be* en de jongerennieuws-site *StampMedia.be*. Sinds 30 april wisselen zij nieuwsberichten uit en verwijzen ze naar elkaar.

De VRT-vakbonden delen dezer dagen gratis **VRT-aandelen** uit aan wie het wil. Op elk aandeel staat het bedrag van € 48 afgedrukt, de som die elke Vlaming jaarlijks betaalt voor de financiering van de openbare omroep.

Met de actie wil het personeel zijn verzet tegen onredelijke besparingen bij de VRT kracht bijzetten. De omroep moet, in 2011, 65 miljoen besparen en daartoe wil de directie serieus in de programma's snoeien en 279 jobs schrappen.

De job van **Sigfried Bracke** is er natuurlijk weer 1 minder, of zijn het er direct 2? De overstap van Sigfried roept minstens enkele boeiende vragen op. Hoe lang wist hij al van zijn overstap? En solliciteerde hij in enkele interviews en columns niet al te nadrukkelijk naar een rol bij N-VA?

En verder: kan Bracke de kwestie B-H-V inmiddels uitleggen in **12 seconden**? Dat is de gemiddelde tijd die politici vorig jaar in verkiezingsprogramma's kregen om te antwoorden op vragen van journalisten. In 2004 lag dat gemiddelde nog op 16 seconden.

Zeer relevante column van **Patrick De Witte** over de verstrengeling tussen *Humo* en de nieuwe eigenaar

Woestijnvis. (pdw) maakt zich daarin grote zorgen over de redactionele onafhankelijkheid van zijn lijfblad.

Voor *Humo* en Woestijnvis pleit natuurlijk dat ze het stuk mooi afdrukten. Anderzijds vermeden ze zo natuurlijk de publicatie ervan in andere bladen.

Ten gronde strookt de kritiek van (pdw) met de VVJ-stelling dat er meer waarborgen moeten komen voor **redactionele inspraak** en onafhankelijkheid. Daarmee is niet gezegd dat redacties vandaag niet onafhankelijk zouden zijn, daarmee is evenmin gezegd dat redactieraden alles zullen oplossen, maar alles kan altijd beter.

Harry Van Den Bremt, gewezen sportjournalist van *Het Nieuwsblad* en *De Standaard*, is niet meer. Hij werd 65.

Bij **Belga** staan redactie en directie nog steeds op gespannen voet met betrekking tot de organisatie van de nachtdiensten. Zo vindt de redactie de aanwerving van twee extra journalisten onvoldoende en blijven ook de recuperatie- en premieregelingen te bespreken.

André Vermeulen en Bart Peeters moeten door de besparingen het Eurosongfestival dit jaar vanuit het VRT-gebouw in Brussel verslaan in plaats van naar Oslo te mogen. Opmerkelijk genoeg reizen drie VRT-bazen wel naar Oslo af, meldt *Het Laatste Nieuws*.

André gaat wel een weekje naar Oslo om de repetities van het festival bij te wonen. Op eigen kosten weliswaar.

Op donderdag 3 juni vindt een studiedag over **Recht & Media** plaats onder het motto 'Wie bewaakt de waakhond?'. Het initiatief gaat uit van het Genootschap Advocaten Publiekrecht en uitgeverij Die Keure. Vanaf 9 uur in het International Trade Union House, Koning Albert II-laan 5 in Brussel.

UITNODIGING

De Raad van Bestuur van de JAM nodigt alle leden uit op

de **Bijzondere Algemene Vergadering en de Gewone Algemene Vergadering van de JAM**

zaterdag 5 juni 2010 vanaf 10 uur

in de zetel van de JAM,

Roger Vandendriesschelaan 38 - 1150 Brussel

Graag bevestiging van uw aanwezigheid bij de JAM op 02-777 08 30 of info@jam.be

DOCUMENTEN

Leden kunnen de documenten voor de AV aanvragen op het secretariaat (info@jam.be – tel. 02-777 08 30 – fax 02 777 08 40) en dit vanaf vrijdag 21 mei 2010

Toelichting en antwoorden op uw vragen worden vanzelfsprekend verstrekt tijdens de vergaderingen

2010

EU-journalisten- prijs

Samen tegen discriminatie

Beste journalist,

De Europese Commissie nodigt u hartelijk uit om deel te nemen aan de EU-journalistenprijs – Samen tegen discriminatie!

Met deze prijs, die wordt uitgereikt in het kader van de antidiscriminatiecampagne van de Europese Commissie, worden journalisten van de gedrukte pers en internetjournalisten gehuldigd die schrijven over discriminatie- en diversiteitsvraagstukken in de EU.

De deelnemers van dit jaar kunnen tot € 5 000 winnen! Stuur uw artikel nu online in op de wedstrijdwebsite.

De artikelen worden beoordeeld door een onafhankelijke jury van mediaprofessionals en deskundigen op het gebied van discriminatiebestrijding.

De sluitingsdatum van de wedstrijd is 17 september 2010. Artikelen komen alleen in aanmerking als ze zijn geschreven tussen 1 september 2009 en 17 september 2010.

Ga naar de website EU-journalistenprijs 2010 voor meer informatie of om uw artikel in te dienen.

<http://journalistaward.stop-discrimination.info/>

Campagne van de Europese Commissie tegen discriminatie

**VERSCHIL MOET ER ZIJN
DISCRIMINATIE NIET**

PARTNERS

